

Catanyol.es

Pau Vidal,
El «catanyol» es cura!
Catanyol.es,
Editorial Barcanova,
Barcelona 2012.

Segons ens informa la introducció del llibre, el «catanyol» seria «el català oral i escrit que, a causa de la presència excessiva de castellanismes, provoca un efecte o bé una certa comicitat (com si fos la imitació d'un mal aprenent de català, en

la línia de l'humor barroer dels anys seixanta i setanta) o bé, cosa més greu, d'incapacitat del parlant d'expressar-se correctament». L'autor ens adverteix que fa servir el terme «catanyol» perquè «és la denominació popular més estesa, tot i que el DIEC no l'admet». I afegeix: «I tant de bo no l'hagi d'admetre mai: senyal que aquest llibre ha estat útil.»

L'objectiu del llibre no és pas donar solució i resposta a tots els barbarismes que avui per desgràcia circulen en l'ús quotidià de la nostra llengua, sinó que se centra en les interferències més recents, aquelles que s'han infiltrat en el sistema lingüístic de la llengua catalana durant els «últims vint o trenta anys». Una infiltració que, impulsada per l'esclat abassegador dels moderns mitjans de comunicació de massa (diaris gratuïts, emissores de ràdio, canals privats de televisió, internet), ha estat massiva i en bona part silenciosa, gairebé imperceptible per a l'usuari normal de la llengua. Perquè «allò que fa mortífer el catanyol [sic] és la invisibilitat de la invasió: en molts casos no és que el parlant faci servir el mot o expressió perquè no sap o

no recorda l'equivalent català, sinó perquè està convençut que és correcte».

Un segon objectiu del llibre és presentar-nos d'una manera prioritària els mots i les expressions incorrectes més característiques de la llengua popular i —atès el caràcter fugisser i efímer que el caracteritza— aquelles més essencials del llenguatge juvenil, és a dir, aquelles que demostrin un cert arrelament en el seu ús.

Un dels trets que criden més l'atenció del treball és que totes les frases han estat extretes de la vida real, ja sigui de converses o de mitjans de comunicació. Cada paraula o expressió és contextualitzada mitjançant la indicació del lloc i, sovint, del moment, en què fou pronunciada. No se n'indica, però, l'autoria, atès que són frases que «hauria pogut dir qualsevol de nosaltres».

Cada paraula o expressió inadequada (escrita en color vermell) va acompanyada d'una o més propostes correctes (escrites en color verd). Amb tot, l'obra no ha estat pas plantejada com una simple relació visual d'equivalències «que doni peix, però no ensenyi a pescar», sinó

que cada entrada va acompanyada de breus explicacions que il·lustren el perquè de l'errada i la manera d'evitar-la. Aquesta és la raó per què les paraules no van ordenades alfabèticament i, en canvi, s'agrupen per camps temàtics, fet que facilita la comprensió de casos pròxims semànticament o funcionalment. A més a més d'això, cal destacar que les diferents entrades han estat agrupades en tres nivells, d'acord amb la dificultat de detecció que presenten.

Per tot plegat creiem que el volum conté un esforç de recerca i de didàctica important que hauria de ser molt benvingut als nostres centres educatius i entre un ampli públic en general. Si volem que els nostres joves deixin de dir «carpa» quan volen dir *envelat*, que «el xocolata» que ens ven la dependent sigui *la xocolata* de sempre i que els tertulians de la televisió es preocupin *del deute* en comptes de «la deuta», farem bé de mirar-nos atentament aquest llibre. Potser no estarem d'acord ben bé amb tot, però hi aprendrem moltes coses. ♦

MARCEL FITÉ

Genocidi (in)visible,

Sico Fons,
Genocidi (in)visible,
Voliana Edicions,
Argentina 2012.

Sico Fons és de Tavernes de la Valldigna (País Valencià). Ha editat diverses obres, com *L'udol de la sirena*,

Històries de la Vall, Els crits de la follia o Infants adormits; ha guanyat alguns premis literaris, i ha publicat articles en diferents mitjans: *El Temps*, *El Punt*, *La Veu de Valldigna*, la cartellera *Túria*, el diari *Levante*, etc. Ara la jove editorial Voliana Edicions li publica un recull d'articles breus que, amb un format assagístic de to directe i amè, fa una radiografia acolorida, apassionada, i tanmateix versemblant i ajustada, de la greu situació per la qual passen la nostra llengua i la nostra cultura en aquests moments. *Genocidi (in)visible* té la virtut de ser un llibre capaç de dir veritats com una casa amb un estil àgil, irònic, divertit, sense deixar de ser una obra lúcida, conscient i compromesa.

La llengua, la nació, la llibertat, la necessària unitat i la no menys necessària diversitat són temes que s'engalzen al llarg dels eixos centrals de tots els articles i que es manifesten a través d'un llenguatge viu i planer que esdevé l'artifici mitjançant el qual l'autor ens descriu i ens il·lustra una multitud de situacions quoti-

dianes en què tant la llengua com la nació entren en conflicte amb el context de domini i de superioritat imposada pels omnipotents i omnipotents poders de l'espanyolisme dominant, quasi asfixiant, al País Valencià.

La consciència lingüística, un cert pessimisme per l'evolució del país —«el País Valencià és ben prop de desaparèixer com a nació o com a poble»—, la gran capacitat de l'autor per a desmuntar reiterades falsedats que el poder ens presenta com a òbvies, la seva habilitat per a fer evidents les contradiccions en els (suposats) arguments dels «adversaris», juntament amb una gran veneració pel mesatratge indiscutible de Joan Fuster —de qui enguany es commemora el vintè aniversari de la mort i el norantè del naixement— són alguns dels valors que l'autor defensa amb tanta gràcia com convicció i energia.

Sico Fons usa l'exemple senzill i quotidià com a artifici retòric amb una gran habilitat i eficàcia: «Com és possible, pregunte jo, que al teu poble no pugues

anar a comprar en la teua pròpia llengua (un poble, val a dir, catalanoparlant 100% si exclouem els emigrants)? No tenim dret a una cosa tan elemental i justa com eixa? I en canvi ve una persona de Madrid, Burgos o Valladolid... o Colòmbia, o Bolívia o Argentina, i té més drets lingüístics que nosaltres?»

Més enllà de la punyent realitat que l'autor ens hi exposa, m'ho he passat molt bé llegint *Genocidi (in)visible*. Pel tarannà obert i integrador que s'entrelluca en les actituds de l'autor; pel difícil equilibri entre la dolorosa realitat nacional i lingüística que ens explica i l'esperit irònic i reivindicatiu amb què sap fer-hi front, i sobretot, perquè és un llibre que parla clar i català, és a dir, valencià: «Sí, ho confesse obertament, sóc nacionalista, sóc catalanista, valencianista, independentista, separatista o com vulgueu dir-ho. Advoque per la unitat política i cultural dels Països Catalans.» ♦

MARCEL FITÉ